

Regeringens beslut om åtgärder för att öka sysselsättningen

Regeringen har förbundit sig till sysselsättningsmålet på 72 procent enligt regeringsprogrammet. Hittills har sysselsättningen främjats genom skattelättnader, genom reformer av utkomstskyddet för arbetslösa och genom konkurrenskraftsavtalet. Även de paket för företagande och sysselsättning som genomfördes på våren bidrar till att målet uppfylls. Målet främjas dessutom genom åtgärder för ökad konkurrens.

Det mål på nya arbetsplatser för 110 000 personer som ställts upp i regeringsprogrammet kräver ytterligare åtgärder.

Att öka sysselsättningen och förkorta varaktigheten av arbetslöshet – dialog med arbetsmarknadsorganisationerna

Som en del av budgetprocessen 2017 inleder regeringen med respekt för konkurrenskraftsavtalet i dialog med arbetsmarknadsorganisationerna beredningsarbete som syftar till att öka sysselsättningen och förkorta varaktigheten av arbetslöshet. Regeringen är redo att tillsätta en trepartsarbetsgrupp för beredningen och har föreslagit detta för arbetsmarknadsorganisationerna.

Tidsfristen för trepartsarbetsgruppens förslag är utgången av september. De ändringar som görs med utgångspunkt i förslaget genomförs i form av budgetlagar eller i anslutning till dem. Utgångspunkten är att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2017.

Målet är att utarbeta ett gemensamt förslag som ökar sysselsättningen med minst 10 000 sysselsatta enligt finansministeriets beräkning och som består av följande fem helheter:

- Det inkomstrelaterade utkomstskyddet förnyas så att det sporrar till snabbare sysselsättning, ökar antalet sysselsatta med 8 000 personer och får neutral effekt på statsfinanserna
- Ett pensionsstöd av engångsnatur för äldre
- Förtjänstdelen av det inkomstrelaterade utkomstskyddet används som lönesubvention och startpeng
- Sysselsättningen bland unga som står utanför utbildning och arbetsliv främjas genom till exempel ett kompetensprogram för unga vuxna, uppsökande ungdomsarbete och ungdomsverkstäder
- En ny lönemodell som omfattas av arbetskollektivavtalet och ett lönekompletterande stöd för långtidsarbetslösa och personer med svag arbetshistorik

Vid sidan av denna helhet bereder regeringen utvecklingen av en mer aktiverande arbetskraftsservice.

Om någon del av helheten leder till besparingar inom den offentliga ekonomin, ska dessa besparingar riktas någon annanstans inom systemet på ett sätt som stöder sysselsättningen. Som helhet måste de statistiska konsekvenserna av förslaget vara neutrala både för statsfinanserna och för hela den offentliga ekonomin. Förslaget får inte leda till att arbetslöshetsförsäkringsfondens finansiella ställning försvagas, vilket skulle innebära ett tryck på nya höjningar av arbetslöshetsförsäkringspremien.

Ordförande för den arbetsgrupp som bereder förslaget är finansministeriets statssekreterare som kanslichef Martti Hetemäki. Som övriga medlemmar i gruppen bjuds det in en representant för vardera centralorganisation på arbetsmarknaden samt en medlem vardera från undervisnings- och kulturministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och arbets- och näringsministeriet.

Nya beslut som stöder sysselsättningen

Effektivisering av arbetskraftservicen som helhet och ökad användning av privata serviceproducenter

Serviceverksamheten vid arbets- och näringsbyråerna förnyas så att periodiska intervjuer med arbetslösa utan undantag sker med tre månaders mellanrum. Fullföljandet av förpliktande sysselsättningsplaner följs upp effektivare, och de sanktioner som föreskrivits för förseelser verkställs fullskaligt. Regeringens strategisession kontrollerar månatligen hur systemet följs. Genomförandet tryggas vid behov med resultatbaserade köpta tjänster, och de största städernas ansvar för arbetskraftspolitiken ökar inom de försök som inleds.

Effektiviseringen av arbetskraftsservicen sker genom att de privata aktörernas roll inom tjänsteproduktionen utvidgas. Detta skapar en bas för det system för företagstjänster och arbets- och näringsstjänster som i samband med landskapsreformen ska integreras till en tillväxttjänst och för övergången till en mångproducentmodell inom tjänsteproduktionen. Svårssysselsatta personers social- och hälso-tjänster och tjänster till stöd för sysselsättningen samordnas. Det utreds om de myndighetsuppgifter som gäller utkomstskyddet för arbetslösa kan överföras på FPA:s och eventuellt också på arbetslöshetskassornas ansvar.

Ändringar i dagvårdsavgifterna

Avgifterna inom småbarnspedagogiken sänks. Som en del av de åtgärder som syftar till att sporra till arbete och undanröja flitfällor beslutade regeringen att inte höja avgifterna inom småbarnspedagogiken. I en regeringsproposition som överlämnats till riksdagen ingår sänkningar av avgifter för familjer som består av 2–3 personer och har små inkomster. Dessa sänkningar kommer att genomföras. Detta förbättrar särskilt ensamförsörjares förutsättningar att ta emot arbete. Avgifterna inom småbarnspedagogiken sänks totalt med uppskattningsvis 10 miljoner euro. På basis av detta bereder undervisnings- och kulturministeriet en ny regeringsproposition med förslag till lag om klientavgifter inom småbarnspedagogiken.

Dröjsmål inom utbetalningen av arbetslöshetsförmåner till följd av mottagande av arbete minskas

FPA ändrar sin praxis för utbetalning av arbetslöshetsförmåner så att utbetalningen av utkomstskydd för arbetslösa inte flyttas på grund av att man tagit emot ett sådant deltidsarbete eller korttidsarbete under tiden för vilket det betalas ut jämkad arbetslöshetsförmån. Detta genomförs genom att behandlingstiden för helt och hållet arbetslösas ansökningar förlängs, varvid dagpenningen alltid betalas ut samma dag oberoende av om sökanden har arbetat däremellan eller ej.

Användningen av arbetsprövning ökas

Möjligheterna att erbjuda arbetsprövning till arbetslösa arbetssökande utökas genom att begränsningar i lagstiftningen slopas. Slopandet av begränsningarna syftar till att öka arbetsprövningen inom branscher där det är typiskt med deltidsarbete. Efter att begränsningarna slopats ska arbetsgivare som ingått avtal om arbetsprövning fortsättningsvis bland annat i samband med uppsägningar ha skyldigheter enligt arbetsavtalslagen gentemot sina arbetstagare.

Utmätning relaterade flitfällor för sysselsättning undanröjs

Utmätning relaterade flitfällor för sysselsättning undanröjs. Det beviljas lättnader i utmätningen för att uppmuntra till sysselsättning och för att underlätta situationen för överskuldssatta personer med små inkomster. Vid beredningen bedöms i synnerhet möjligheterna till och konsekvenserna av en höjning av det skyddade beloppet vid utmätning.

Ökning av bostadsbyggande samt ARA-boende

Följande åtgärder till stöd för bostadsproduktionen bedöms öka bostadsproduktionen med ca 1 000 bostäder. Åtgärderna kommer att öka investeringarna med över 200 miljoner euro, och sysselsättningseffekten blir drygt 2 000 årsverken.

Fullmakt att godkänna kortvariga räntestödslån blir en del av den allmänna fullmakten att godkänna räntestödslån

Den separata fullmakten att godkänna 80 miljoner euro för kortvariga räntestödslån slopas och tas in i den allmänna fullmakten att godkänna räntestödslån. Åtgärden ökar flexibiliteten i användningen av fullmakten att godkänna räntestödslån. Användningen av fullmakten styrs genom en dispositionsplan som statsrådet godkänner i början av året, då det finns mer information om efterfrågan på olika produktionsformer.

Produktionen av bostadsrättsbostäder ökas genom att höja fullmakten att godkänna räntestödslån med 160 miljoner euro

Fullmakten att godkänna långvariga räntestödslån höjs med 160 miljoner euro för bostadsrättsbostäder så att fullmakten att godkänna är sammanlagt 1 410 miljoner euro (med beaktande även av förslag 1).

Vid miljöministeriet pågår dessutom ett lagstiftningsprojekt för att förnya bostadsrättssystemet när det gäller finansiering, val av invånare och ansökningsprocess.

Självriskandelen för räntan på långvariga räntestödslån sänks i fråga om hyresbostäder

till 1,7 procent före slutet av 2019 och arbete för att det ska göras mera amorteringar i början av låneamorteringsprogrammen än för närvarande inleds.

Sänkningen av självriskandelen för räntestödslåntagare till 1,7 % gäller nyproduktion av hyresbostäder och ombyggnadslån. Åtgärden ökar hyresbostadsproduktion till skäligt pris, stöder genomförandet av MBT-avtal och främjar sysselsättningen med tanke både på byggbranschen och på arbetskraftens rörlighet. Eftersom räntesänkningen även gäller ombyggnadslån utsträcker sig åtgärdens sysselsättningseffekter till hela landet. Ändringens tidsbundenhet sporrar aktörer att snabbt inleda bostadsprojekt.

Samtidigt inleds lagberedning för att det ska göras betydligt mera amorteringar i början av låneamorteringsprogrammet för långvariga räntestödslån än för närvarande. Detta har betydelse för ägarna i synnerhet på lång sikt, eftersom ägarnas lånestock är mindre när husen blir äldre och måste totalrenoveras. Detta förbättrar bl.a. förutsättningarna att få tilläggsfinansiering på marknaden.

Vid en preliminär granskning uppskattas att den nominella kostnaden för räntesänkningen för nyproduktion av 1 000 normala hyresbostäder (3 200 €/m², 4 %, 60 m²/bostad) är cirka 42,7 miljoner euro under räntestödets hela betalningstid (23 år). På den nuvarande räntenivån orsakar åtgärden inga räntestödsutgifter för staten och ändringen påverkar inte heller annars budgeten.

Fullmakt att bevilja investeringsbidrag för grupper med särskilda behov höjs med 10 miljoner

Fullmakten att bevilja investeringsbidrag för grupper med särskilda behov stiger alltså till 130 miljoner euro.

Kravet på allmännyttighet som gäller räntestödslåntagare ändras så att det gäller enskilda objekt i enlighet med ett utkast till regeringsproposition som miljöministeriet utarbetat

Som inkomstgräns för ARA-stödda bostäder ställs 3 000 euro i enlighet med ett förslag till statsrådsförordning som miljöministeriet utarbetat

I samband med ibruktagandet av ett elektroniskt inkomstregister bereds ett förslag till införande av tidsbundna inkomstgranskningar vid valet av invånare till ARA-bostäder.

Fastighetsskatten för obebyggd byggnadsmark höjs med 9 miljoner euro

Höjningen av fastighetsskatten främjar bostadsbyggande, vilket främjar arbetskraftens rörlighet.

Produktionsincitament för filmbranschen

För att öka sysselsättningen i kreativa branscher och stärka Finlands konkurrenskraft som en plats där det görs såväl internationella som inhemska produktioner inför regeringen 2017 ett produktionsincitament för filmbranschen enligt en modell med betalningsgottgörelse med ett anslag på 1,5 miljoner euro.

Regeringen förbinder sig att anvisa slutfinansieringen av incitamentet vid ramförhandlingarna nästa vår så att bevillningsfullmakten för produktionsincitamentet är 10 miljoner euro per år under åren 2017–2019.

Beredning för regeringens överläggningar i mitten av regeringsperioden

Nedmontering av bidragsfällor och främjande av arbetskraftens rörlighet

Regeringen förbinder sig att i en betydande utsträckning montera ned bidragsfällor och främja arbetskraftens rörlighet i samband med halvtidsöversynen av regeringsprogrammet. För beredningen tillsätts en sakkunniggrupp som finansministeriet ansvarar för och som har till uppgift att före ramförhandlingarna lägga fram förslag till hur incitamenten för arbete kan förbättras samt en konsekvensanalys. I gruppen deltar arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, justitieministeriet, miljöministeriet och särskilt inbjudna sakkunniga. I gruppens uppdrag ingår att lägga fram förslag bland annat till skatterekommendationer, inkomstbundna avgifter, främjande av arbetsrelaterad rörlighet samt en möjlighet för personer som är föremål för utsökning att ingå hyresavtal, i syfte att minska utgifterna för stöd för boende, bl.a. genom en översyn av bestämmelser och förfaranden som gäller boendeutgifter i det allmänna bostadsbidraget och utkomststödet och förenligheten mellan dem.

Regeringens tidigare sysselsättningsbeslut som ska genomföras i budgetpropositionen

Utjämning av kostnaderna för föräldraskap

Regeringen främjar jämställdheten i arbetslivet och sysselsättningen genom att införa en engångsersättning på 2 500 euro som kompensation för de kostnader för föräldraskap arbetsgivare orsakas när en arbetstagare blir moderskapsledig. Stödet betalas ut till arbetsgivare som betalar ut lön för minst en månad under moderskapspenningperioden.

Skattelättnader med anknytning till konkurrenskraftsavtalet

För att stödja konkurrenskraftsavtalet lindrar regeringen beskattningen av arbete. Skatteändringar kompenserar för den åtstramande effekt på beskattningen som höjningarna av löntagaravgifterna i

anslutning till avtalet har och dessutom lindras beskattningen av arbete. Till följd av konkurrenskraftsavtalet och regeringens skattelättnader minskar beskattningen av arbete med sammanlagt 515 miljoner euro 2017, då avtalet omfattar 90 % av löntagarna. Skattelättnaderna för arbete görs jämnt på alla inkomstnivåer så att beskattningen av löneinkomster minskar med i genomsnitt cirka 0,6 procentenheter. Beskattningen av en medelinkomsttagare minskar med knappa 0,6 procentenheter, dvs. med cirka 235 euro per år.

Höjning av hushållsavdraget

Hushållsavdraget höjs från 45 % till 50 % av arbetsersättningens andel. Höjningen av avdraget främjar efterfrågan på och utbudet av hushållstjänster och stärker på så vis den lokala ekonomin.

Generationsväxlingar inom företag underlättas

Generationsväxlingar inom företag och inom jordbruket främjas genom en lindring av arvs- och gåvobeskattningen. I skalorna för arvs- och gåvoskatt görs lindringar och främst i skatteklass I för gåvor. Skattebasen utvidgas genom att den delvisa arvsskattefriheten för försäkringsersättning som betalas ut vid dödsfall och för annat därmed jämförbart ekonomiskt stöd upphör. Avdraget för make höjs från 60 000 euro till 90 000 euro och avdraget för minderårig från 40 000 euro till 60 000 euro.

Generationsväxlingar inom skogsbruk underlättas

Ett skogsgåvoavdrag införs för att underlätta generationsväxlingar inom skogsbruket. Åtgärden ökar användningen av trä, främjar skogsbruk i företagsform och ökar gårdarnas storlek.

Företagaravdrag

Incitamenten för att bedriva företagsverksamhet stärks med ett nytt företagaravdrag. Avdragets storlek är 5 procent av näringsverksamhetens, jordbrukets och renhushållningens resultat. Ett lika stort avdrag beaktas i beskattningen av skogsbruket.

Mervärdesskatt enligt kontantprincipen

Småföretags likviditet förbättras genom att det görs möjligt att redovisa intäkter från mervärdesskatten enligt kontantprincipen. Dessutom höjs de omsättningsgränser som berättigar till längre redovisningsperioder för mervärdesskatten.

Varaktigheten av det inkomstrelaterade utkomstskyddet förkortas

Den maximala varaktigheten av det inkomstrelaterade utkomstskyddet för arbetslösa förkortas med 100 dagar från 500 dagar till 400 dagar (vid en kortare arbetshistorik än tre år från 400 dagar till 300 dagar). Förkortningen av den maximala varaktigheten beräknas förkorta arbetslöshetsperioderna med i snitt 14 kalenderdagar. Reformen ökar sysselsättningen med cirka 7 500 årsverken. Vid reformen ändras också väntetiden och förhöjningsdelarna i fråga om

utkomstskyddet för arbetslösa, varvid den totala effekten på sysselsättningen stiger till 9 000 årsverken.

Arbets- och näringsministeriets senaste vårs paket för företagsamhet och sysselsättning

Tröskeln för att anställa den första arbetstagaren sänks. Utredningen av olika genomförandernalternativ blir klar hösten 2016. Ett tidsbundet försök genomförs med utgångspunkt i utredningen.

I samband med landskapsreformen slås företagstjänsterna och arbets- och näringstjänsterna samman till en offentlig tillväxttjänst. Målet är att de viktigaste planerna för innehåll och produktion för tillväxttjänsten ska vara klara före utgången av 2016.

En innovationssedel, som sporrar allt fler små och medelstora företag till att utnyttja innovationskunnandet för att utveckla av deras konkurrenskraft, tas i bruk. I ett pilotprojekt som administreras av Tekes kan ett företag köpa tjänster med en servicesedel till ett värde av 5 000 euro av den expert som det valt. Det tvååriga försöket inleds i oktober 2016.

Skapandet av en databank för innovationer inleds som ett pilotprojekt som finansieras av Tekes. De olika genomförandemodellerna utformas före slutet av 2016 och det faktiska försöket inleds senast i april-juni 2017. Syftet är att påskynda ett bättre utnyttjande av forskningskunskaper, innovationer och patent.

Anställning av utländska specialsakkunniga som tillväxtföretag behöver underlättas genom att flaskhalsarna i tillståndsprocesserna går igenom. Samtidigt möjliggörs beviljande av uppehållstillstånd och grundande av företag med stöd av start up-företagande. En arbetsgrupp som har tillsatts av inrikesministeriet utreder för närvarande vilka lagändringar som krävs. Regeringens propositioner lämnas under 2017.

Ett utkomstskydd för arbetslösa för självsysselsatta utvecklas. I juni 2016 utsågs två utredare att kartlägga ändringsbehoven. Akavas direktör Maria Löfgrens och Företagarna i Finlands chef för arbetsmarknadsärenden Harri Hellsténs förslag om ändringsbehoven i systemet för utkomstskydd för arbetslösa när det gäller gränsområdet mellan löntagararbete och traditionellt företagande fås senast den 14 december 2016.

Genom att undanröja flitfällor skärps utkomstskyddet för arbetslösa och arbete görs lönsammare än tidigare. Till exempel skyldigheten att ta emot arbete blir striktare och regional rörlighet ökas. De arbetslösa har också en striktare skyldighet än tidigare att delta i all service som främjar sysselsättning. Regeringens proposition om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa lämnas till riksdagen senast i oktober 2016. Avsikten är att lagändringen ska träda i kraft vid ingången av 2017.

Användningen av arbetslöshetsförmåner utvidgas, så att de kan användas för rörlighetsunderstöd, startpeng och lönesubvention. Då kan den arbetslösa i stället för att använda arbetslöshetsförmånen för försörjningen använda den för att främja sysselsättningen. En regeringsproposition om detta lämnas till riksdagen i oktober 2016. Avsikten är att lagändringarna ska träda i kraft vid ingången av 2017.

Regeringen beslutade att utreda införande av en ny tjänst som kallas "Arbetsprov" och inledande av ett försök med tjänsten. Med utgångspunkt i utredningen utvidgas på försök som stöd för arbetslösa arbetssökandes sökande av arbete och för att sänka sysselsättningströskeln syftet med arbetsprövning. Det ska vara möjligt att använda arbetsprövning för att innan ett anställningsavtal sluts kunna bedöma om en arbetssökande är lämplig. Utvidgningen av syftet ingår i den regeringsproposition med förslag till lag om ändring av lagen om arbetskrafts- och företagservice som i oktober 2016 lämnas till riksdagen. Avsikten är att den lagändring som möjliggör utvidgningen träder i kraft vid ingången av 2017.

Åren 2017 och 2018 genomförs regionala försök inom arbetskrafts- och företags servicen, genom vilka det skapas med tanke på arbetssökandena och arbetsgivarna en kundorienterad och övergripande förvaltningsgränsöverskridande kostnadseffektiv verksamhetsmodell för tiden efter 2019. I juni 2016 valdes nio områden för regionala försök. Under återstoden av 2016 kartläggs de behov av lagändringar som försöksområdena har lyft fram och bereds de lagändringar som behövs för att genomföra försöket. Avsikten är att regeringspropositionen om lagändringarna lämnas till riksdagen under höstsessionen 2016.

Sysselsättningsprogrammet för tillväxtföretag stöder tillväxtföretag genom att erbjuda dem kunnig arbetskraft. Genom programmet kan högutbildade sakkunniga som länge varit arbetslösa anställas av tillväxtföretag med hjälp av utbildning, läroavtal eller sysselsättningsstöd. Programmet omfattar de viktigaste tjänster och verksamhetsmodeller som förenar tillväxtföretagen och de högutbildade arbetslösa. En preliminär plan för innehållet i sysselsättningsprogrammet för tillväxtföretag har utarbetats och varit på remiss hos närings-, trafik- och miljöcentralerna och arbets- och näringsbyråerna. Flera områden har uttryckt belåtenhet över initiativet i regeringsprogrammet och intresse för att delta i genomförandet av sysselsättningsprogrammet för tillväxtföretag. Även för utvecklingsverksamhet över landskapsgränserna finns det beredskap. Av områdenas utlåtanden framgår det att sysselsättningsprogrammet för tillväxtföretag stöder utvecklingen av tillväxttjänster och beredningen av lagen om tillväxttjänster. Med utgångspunkt i de erhållna svaren kommer arbets- och näringsministeriet att i början av hösten föra ytterligare diskussioner med de områden som har varit aktiva och att utarbeta den slutliga verksamhetsplanen för programmet. Samtidigt söker man en lösning på finansieringen av de projekt som inleds i det första skedet. Sysselsättningsprogrammet för tillväxtföretag genomförs stegvis 2016–2019.